

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Veberové a soudců Mgr. Marka Bedřicha a Mgr. Aleše Sabola v právní věci nezletilé žalobkyně **N. W. (S.)**, narozené dne ..., trvale bytem S. 3, S., zastoupené matkou K. W., trvale bytem H. 82, S., právně zastoupené JUDr. Bc. Milanem Čmelíkem, advokátem se sídlem v Jablonci nad Nisou, Lidická 405/3, proti žalovanému **Ministerstvo spravedlnosti České republiky**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 12. 2016, č. j. MSP-350/2015-ODSK-OTC/14,

t a k t o:

I.

Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 6. 12. 2016, č. j. MSP-350/2015-ODSK-OTC/14, s e z r u š u j e a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II.

Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 8.228,- Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Bc. Milana Čmelíka, advokáta.

Odůvodnění

Stručný obsah žaloby

Žalobkyně se žalobou, podanou u Městského soudu v Praze, domáhala přezkoumání a zrušení rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti České republiky (dále též „žalovaného“), jímž byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti s odkazem na ustanovení § 28 zákona č. 145/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech trestných činů“).

Žalobkyně v podané žalobě popsala dosavadní průběh řízení, v němž bylo ve věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 7T 11/2014 a následně u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 2To 13/2015 rozhodnuto o tom, že obžalovaný R. S. dokonal skutkovou podstatu trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1 a 3 písm. c) trestního zákoníku, pohlavního zneužívání podle § 187 odst. 1 a 2 trestního zákoníku, svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 1 trestního zákoníku, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 trestního zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 trestního zákona. Žalobkyně byla v daném trestním řízení osobou poškozenou, které byla v daném trestním řízení přiznána náhrada nemajetkové újmy v penězích v částce 100.000,- Kč.

Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že až do dne podání žaloby nebylo odsouzeným žalobkyni uhrazeno ničeho, odsouzený byl odsouzen pravomocně k sedmiletému nepodmíněnému trestu a již před jeho nástupem opakovaně podával insolvenční návrhy z důvodu vlastní platební neschopnosti.

Z uvedeného důvodu žalobkyně podala dne 23. 11. 2015 k Ministerstvu spravedlnosti České republiky žádost o peněžitou pomoc podle zákona o obětech trestných činů, nicméně žalovaný žádost žalobkyně zamítl s odůvodněním, že žalobkyni nelze přiznat jakoukoli pomoc, neboť částku stanovenou v odsuzujícím rozsudku nelze kvalifikovat jako peněžitou pomoc podle zákona o obětech trestných činů

Žalobkyně v podané žalobě namítla, že splňuje zákonem stanovené podmínky, aby byla považována za oběť podle zákona o obětech trestných činů, neboť jí byla trestným činem výše jmenovaného způsobena těžká újma na zdraví, a zároveň je obětí trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Trestná činnost výše jmenovaného způsobila žalobkyni značné negativní následky. V důsledku trestné činnosti se u ní nejméně od konce roku 2013 rozvinula posttraumatická stresová porucha, kterou s nejistou prognózou ohledně doby uzdravení trpí až do současné doby. Tato porucha se projevuje zprvu děsivými sny, setrvávajícím vyhýbavým chováním, emoční labilitou, nepříjemnými úlekovými reakcemi s intenzivním neurovegetativním doprovodem a panikou při hrozícím setkání s obžalovaným, kdy jí buší srdce, pociťuje slabost, propuká v pláč a tenduje k útěku. Tyto negativní dopady následků trestné činnosti jsou umocněny skutečností, že žalobkyně je nezletilá osoba, proto soudy při rozhodování trestní věci dospěly k závěru, že žalobkyně byla trestnou činností odsouzeného závažně poškozena a odsouzenému byla uložena povinnost zaplatit jí náhradu nemajetkové újmy v penězích v rozsahu 100.000,- Kč.

Žalobkyně, coby oběť trestné činnosti svého otce, je navíc nucena nést negativní finanční následky trestné činnosti, aniž by s ohledem na svůj nízký věk byla sama schopna jakkoli situaci zvrátit či zlepšit. Proto očekávala finanční pomoc od státu, neboť právě z důvodu zmírnění dopadu podobných situací byl přijat předmětný zákon o obětech trestných činů. Přesto však jí žalobou napadeným rozhodnutím pomoc přiznána nebyla.

Žalobkyně v podané žalobě namítla, že má za to, že i sám žalovaný uvedl, že předpoklady pro výplatu minimálně částky 50.000,- Kč v podobě paušální částky splněny byly. Správní orgán při posuzování žádosti žalobkyně zcela ignoroval hlavní účel a smysl zákona o obětech trestných činů, tedy poskytnutí pomoci obětem trestných činů sloužící k překlenutí její zhoršené sociální situace. Své rozhodnutí o peněžitě pomoci žalobkyně učinil

zcela tendenčním způsobem s cílem žádnou pomoc nepřiznat, což je patrné ze zcela formalistického přístupu žalovaného, který se pokouší o výklad zákonných ustanovení, kterým by našel důvody pro neposkytnutí peněžité pomoci. Podle názoru žalobkyně je rozhodnutí žalovaného správního orgánu v extrémním rozporu s požadavky rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu a s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti.

Podle názoru žalobkyně došlo v případě posuzovaném v tomto řízení k přepjatému formalismu a bylo postupováno v rozporu se smyslem a účelem zákona, přestože bylo možné dospět k více možným výkladům zákona. Ústavní soud přitom opakovaně judikoval, že v takovém případě je úkolem státních orgánů interpretovat právní předpisy ústavně konformním způsobem, vycházet ze smyslu a účelu zákona a nikoliv z jeho doslovného znění.

Žalobkyně namítá, že správní orgán svévolně určil, která právní norma v daném zákoně má vyšší právní sílu, a rozhodl se zcela ignorovat ustanovení § 28 odstavec 2 zákona o obětech trestných činů. Z něho vyplývá, že peněžitá pomoc má svým rozsahem odpovídat stanovené nemajetkové újmě, tedy přímo určuje výši poskytnuté peněžité pomoci, aniž by stanovovala limit. Limity odstavce 1 daného ustanovení navíc stanovují pouze horní hranici poskytnuté částky ve výši 200.000,- Kč, kterou žalobkyně ve své žádosti nepřekročila.

Žalobkyně se neztotožnila s výkladem žalovaného správního orgánu ohledně § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, protože žalovaný svůj výklad nepodpořil žádným soudním rozhodnutím a neuvedl ani svá výkladová pravidla. Podle názoru žalobkyně je zřejmé, že dané ustanovení slouží především jako prostředek, kterým se nemajetková újma pro oběť mění v peněžitou pomoc, nejde však o stanovení překážek, jak oběti v obdobné situaci s pravomocně přiznanou nemajetkovou újmou peněžitou pomoc nepřiznat. Žalobkyně žádným jiným výkladem nedospěla k témuž závěru, jako žalovaný správní orgán, a je nadále přesvědčena o tom, že postup žalovaného, kterým jí nepřiznal peněžitou pomoc, byl v rozporu s předmětnými ustanoveními zákona. Podle jejího názoru by peněžitá pomoc měla odpovídat pravomocně určené nemajetkové újmě a není možné, aby správní orgán výkladem stanovoval poměry jednotlivých odstavců § 28 předmětného zákona. Úkolem správního orgánu není nahradit činnost zákonodárce, ale aplikovat zákon a ustanovení v souladu se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, nikoli stanovovat restriktivní výklady, které jsou na první pohled v rozporu se smyslem a účelem daného ustanovení a celého zákona.

Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí s tím, že podle jeho názoru lze shrnout, že právní spor mezi žalobkyní a žalovaným spočívá v tom, zda žalobkyni, která je obětí trestného činu podle zákona o obětech trestných činů, tedy konkrétně splňuje podmínky § 24 odst. 1 písm. b) tohoto zákona, náleží peněžitá pomoc v jí požadované formě zadostiučinění nemajetkové újmy způsobené trestným činem a výši 100.000,- Kč.

Žalovaný poukázal na to, že žalobkyni byla trestním soudem přiznána náhrada nemajetkové újmy ve výši 100.000,- Kč. Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že se domnívá, že splňuje podmínky § 28 odst. 2 předmětného zákona, popsala své majetkové poměry a v závěru své žádosti uvedla, že požaduje uhradit částku 100.000,- Kč.

Žalovaný k uvedeným tvrzením uvedl, že provedeným dokazováním bylo zjištěno, že předmětným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 12. 2014, č. j. 7T 11/2014 - 1002, byl obžalovaný R. S. uznán (ohledně skutku vztahující se k osobě žalobkyně) vinným ze spáchání výše uvedených zločinů a trestných činů, přičemž rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015, č. j. 2To 13/2015 - 1074, byl rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušen ve výroku o náhradě škody a bylo zároveň rozhodnuto, že obžalovaný je povinen zaplatit poškozené žadatelce nemajetkovou újmu v penězích ve výši 100.000,- Kč.

Žalovaný nespornuje žádné skutkové skutečnosti uvedené v předmětných rozsudcích, zejména nespornuje způsobenou těžkou újmu na zdraví, která byla žalobkyni v důsledku popsání trestného činu způsobena. Za sporné však považuje žalovaný formu a výši peněžité pomoci, která byla žalobkyni nárokována, když opakovaně poukazuje na znění § 24 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 28 odst. 1 předmětného zákona.

Podle názoru žalovaného forma a výše peněžité pomoci, kterou lze podle zákonné právní úpravy poskytnout, je taxativně stanovena v § 28 odst. 1 zákona o obětech trestných činů, kdy tyto mantinely a meze nelze překročit. Žalobkyně neuplatnila nárok na peněžitou pomoc v žádné z forem, které ustanovení § 28 odst. 1 zákona taxativně stanoví, ale uplatnila nárok na peněžitou pomoc ve výši 100.000,- Kč, která má představovat náhradu nemajetkové újmy, která byla žalobkyni přiznána proti pachateli trestného činu rozsudky vydanými v trestním řízení, a která je podle § 28 odst. 1 zákona tomuto právnímu předpisu neznámá.

Ustanovení § 28 odst. 2 předmětného zákona slouží pouze k usnadnění a zrychlení správního řízení v případě, že již existuje pravomocný rozsudek, kterým bylo o náhradě škody a nemajetkové újmy rozhodnuto v tom směru, že zbavuje správní orgán nutnosti zjišťovat vznik a rozsah škody či nemajetkové újmy na straně oběti. Formy a výše peněžité pomoci, kterou je možno poskytnout, jsou však uvedeny taxativně v § 28 odst. 1 písm. a) až d) předmětného zákona, a tyto meze nelze překročit. Dané ustanovení bylo do zákona včleněno výlučně za účelem urychlení a zjednodušení projednávání žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti v tom směru, aby orgán projednávající žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti nemusel opětovně zkoumat okolnosti a skutečnosti ohledně vzniku či jiné újmy, o nichž již bylo rozhodnuto pravomocně jiným orgánem.

Podle názoru žalovaného tak zákon neumožňuje poskytnout žalobkyni peněžitou pomoc ve formě a výši jí požadované, tj. v částce 100.000,- Kč, představující náhradu nemajetkové újmy, neboť žalobkyně ve své žádosti uplatnila nárok na poskytnutí peněžité pomoci, která jí byla přiznána proti pachateli trestného činu rozsudkem trestního soudu. Uvedenou specifikací návrhu a nároku jak co do jeho podstaty, tak i co do výše je žalovaný vázán, proto není přípustné, aby si sám uplatněný návrh jakkoli modifikoval podle svého vlastního uvážení a rozhodl tak o nároku, který ani nebyl žalobkyní uplatněn. Je to právě žalobkyně, která má na výběr, v jaké formě a výši si o peněžitou pomoc dle příslušného zákona požádá, a je to opět výlučně žalobkyně, kdo v konkrétním posuzovaném případě svůj nárok vymezila tak, jak o něm bylo následně ve správním řízení jednáno a rozhodnuto.

Pokud žalobkyně uplatnila nárok na poskytnutí peněžité pomoci ve výši 100.000,- Kč s odkazem na § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů s tím, že se má jednat o náhradu nemajetkové újmy v penězích, která jí byla přiznána proti pachateli trestného činu naposledy rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015, pak správní orgán - vázán tímto

návrhem - o uplatněném nároku rozhodl. O přiznání paušální částky 50.000,- Kč podle § 28 odst. 1 písm. b) téhož zákona nemohl žalovaný rozhodnout, neboť tento nárok u žalovaného nikdy uplatněn nebyl, nebyl předmětem předmětného správního řízení a ani napadeného rozhodnutí.

Žalovaný závěrem svého vyjádření zopakoval, že z podané žádosti žalobkyně, o níž bylo žalovaným vedeno správní řízení, je zřejmé, že žalobkyně nepožadovala poskytnutí peněžité pomoci ve formě úhrady nákladů spojených s poskytnutím odborné psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné služby, zaměřené na nápravu vzniklé nemajetkové újmy, ale ve formě nemajetkové újmy v penězích ve výši 100.000,- Kč, která jí byla přiznána proti pachateli trestného činu rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015.

Ze všech uvedených důvodů považuje žalovaný i nadále své rozhodnutí za správné a souladné s příslušnými právními předpisy, a proto navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Řízení před správním orgánem

Z obsahu spisového materiálu, který byl soudu předložen žalovaným správním orgánem, byly zjištěny následující, pro rozhodnutí ve věci samé, podstatné skutečnosti:

Žalobkyně se žalobou ze dne 23. 11. 2015 domáhala prostřednictvím své matky poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti. V žádosti uvedla, že ve věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 7T 11/2014 bylo vedeno trestní řízení proti obviněnému R. S., který byl v rámci daného trestního řízení uznán mimo jiné vinným tím, že v přesně nezjištěných dnech v letech 2006 - 2012 v místě svého bydliště na adrese S. 3, okres S., žalobkyni, jejíž věk znal, v době, kdy o ní byl povinen řádně pečovat, pro svoje sexuální uspokojení nejméně ve dvou případech osahával na přirození, sahal jí na zadek a opakovaně v přesně nezjištěném počtu případů ji na přirození líbal, zneužíval přitom její důvěry, kterou v něho jako ve svého otce měla. Dále zneužíval jejího velmi nízkého věku a jemu odpovídající dosavadní neznalosti sexuální problematiky, v důsledku čehož nebyla schopna pochopit smysl jeho jednání a nebyla si schopna a vědoma škodlivosti a protiprávnosti, tudíž se jeho jednání neměla důvod účinně bránit. Tím zneužil její bezbrannosti a v důsledku tohoto jednání se u ní nejméně od konce roku 2013 rozvinula posttraumatická stresová porucha, kterou s nejistou prognózou ohledně doby jejího uzdravení trpí až do současné doby. Žadatelce byla trestním soudem přiznána náhrada nemajetkové újmy ve výši 100.000,- Kč, pachatel však svoji povinnost dosud ani částečně nesplnil a nelze předpokládat, že by tak učinil, neboť byl odsouzen k sedmiletému nepodmíněnému trestu a již před nástupem trestu podával insolvenční návrhy na svoji osobu z důvodu platební neschopnosti.

Vyrozuměním ze dne 9. 12. 2015 byla žadatelka seznámena se zahájením správního řízení a byla poučena podle § 28 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 45/2013 Sb., jakož i o možnosti poskytování peněžité pomoci ve smyslu formy a výše stanovené právě v uvedených zákonných ustanoveních.

Dne 31. 10. 2016 bylo ve věci správním orgánem za účelem posouzení žádosti provedeno dokazování mimo ústní jednání, když přípisem ze dne 14. 12. 2015 se žalobkyně práva účasti na dokazování vzdala. Dokazování bylo provedeno listinami zaslanými žadatelkou, zejména kopií rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 12. 2014,

č. j. 7T 11/2014 - 1002, a rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015, č. j. 2To 13/2015 - 1074.

Rozhodnutím ze dne 6. 12. 2016, č. j. MSP-350/2015-ODSK-OTC/14, byla žádost žalobkyně o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti zamítnuta s odkazem na § 28 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb. Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že pokud se žalobkyně domáhala úhrady předmětné částky jako peněžité pomoci, přičemž tato částka měla představovat náhradu nemajetkové újmy, která byla žadatelce přiznána rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015, č. j. 2To 13/2015-1074, pak správní orgán dospěl k závěru, že tento požadavek má z pohledu zákona o obětech trestné činnosti neznámou povahu. Podle názoru žalovaného peněžitou pomoc v požadované formě a výši nelze poskytnout, neboť požadavek na poskytnutí peněžité pomoci ve formě náhrady nemajetkové újmy nelze podřadit ani pod paušální částku, ani pod ztrátu na výdělku či pod náklady spojené s léčením.

Řízení před soudem

Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předchází řízení před správním orgánem z hlediska žalobních námitek, uplatněných v podané žalobě, a při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (ustanovení § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s. ř. s.“). Vzhledem k tomu, že žádný z účastníků řízení nepožádal výslovně o nařízení ústního jednání, vyjádřili tím žalobkyně i žalovaný svůj souhlas se zamýšleným postupem soudu rozhodnout ve věci samé bez nařízení ústního jednání. Z tohoto důvodu Městský soud v Praze postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a o podané žalobě rozhodl, aniž ústní jednání nařizoval. Věc soud posoudil takto:

Žalobkyni byla rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 3. 2015, č. j. 2To 13/2015 - 1074, jako poškozené v důsledku trestného činu přiznána náhrada nemajetkové újmy v penězích ve výši 100.000,- Kč. Pachatel náhradu ani z části neuhradil a je zřejmé, že úhradu z jeho strany ani nelze očekávat.

Žalobkyně proto podala žádost o peněžitou pomoc podle zákona o obětech trestných činů. V této žádosti poukázala na zdravotní obtíže, jimiž v důsledku trestného činu trpí, odkázala na výše uvedený rozsudek Vrchního soudu, jímž jí byla pravomocně přiznána náhrada újmy v uvedené výši a citujíc ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů uvedla, že žádá o peněžitou pomoc.

Z předmětné žádosti vyplývá, že žalobkyně požádala o peněžitou pomoc v podobě náhrady nemajetkové újmy ve výši 100.000 Kč a to na základě ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.

Žalovaný žalobkyni zaslal sdělení, v němž ji upozornil na znění ustanovení § 28 odst. 1 a na význam ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, tedy že toto ustanovení znamená pouze to, že správní orgán nemusí již zkoumat, zda na straně žadatele o poskytnutí peněžité pomoci vznikla v souvislosti s trestným činem škoda či jiná újma, jakého je charakteru a jaké výše, neznamena ovšem to, že by bylo lze poskytnout peněžitou pomoc v jiné formě, než taxativně stanoví § 28 odst. 1 zákona o obětech trestných činů.

Žalobkyně na tato sdělení nijak nereagovala a svou žádost nezměnila. Žalovaný proto napadeným rozhodnutím žádost zamítl s odůvodněním, že zákon o obětech trestných činů neumožňuje žádat o peněžitou pomoc ve formě náhrady nemajetkové újmy.

Právní úprava

Jádro sporu mezi žalobcem a žalovaným v projednávané věci tak spočívá právě ve výkladu ustanovení § 28 odst. 1 a 2 zákona o obětech trestných činů. Podstatou argumentace žalobkyně je, že je znění druhého odstavce citovaného ustanovení třeba vykládat tak, že jestliže oběti trestného činu náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež byla přiznána pravomocným rozsudkem, neuhradí pachatel trestného činu, může oběť o tuto pravomocným rozsudkem přiznanou náhradu škody nebo nemajetkové újmy, a to v plné výši v jaké byla rozsudkem přiznána, žádat stát v podobě peněžní pomoci podle zákona o obětech trestných činů. V projednávaném případě to tak dle argumentace žalobkyně znamená, že žalobkyně může žalovaného požádat o částku ve výši 100.000 Kč jako náhradu utrpěné nemajetkové újmy. Slovy žalobkyně, přiznaná náhrada nemajetkové újmy se na základě ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů přemění na peněžitou pomoc.

Právní úprava poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů ze strany státu je postavena na principu, že stát poskytuje peněžitou pomoc jen některým obětem trestných činů, jež jsou v zákoně taxativně vyjmenovány a dále těmto obětem poskytuje peněžitou pomoc pouze v limitované výši, a to pouze za účelem úhrady nákladů v zákoně uvedených.

Okruh obětí, jež jsou oprávněny o peněžitou pomoc žádat, výše pomoci a náklady, na jejichž úhradu je pomoc určena, jsou stanoveny zejména v ustanoveních § 24 a § 28 zákona o obětech trestných činů.

Ustanovení § 24 zákona o obětech trestných činů taxativně vymezuje, že peněžitou pomoc lze poskytnout čtyřem okruhům obětí: (i) obětem, kterým bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví, (ii) obětem, kterým byla v důsledku trestného činu způsobena těžká újma na zdraví, (iii) osobám pozůstalým po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela a (iv) obětem trestného činu proti lidské důstojnosti proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a dítěti, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby, kterým vznikla nemajetková újma.

Z výše uvedeného je zřejmé, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno podle zákona č. 45/2013 Sb. Uvedený zákon upravuje - mimo jiné - poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem (§1 písm. b) zákona).

Podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci jsou stanoveny v § 23 - § 37 zákona č. 45/2013 Sb. Je vhodné předeslat, že uvedený zákon pojem „*peněžitá pomoc*“ výslovně nedefinuje. Z obecného významu pojmu „*pomoc*“ lze dovodit, že jde o úkon, kterým je zmírňována určitá újma, zde újma oběti trestného činu. Neznačená to, že by šlo o úkon, kterým je vzniklá újma zcela odškodněna nebo kompenzována v plném rozsahu, neznačená to, že by stát vstupoval do povinností pachatele trestného činu v plné výši. „*Peněžitá pomoc*“ pak může spočívat v poskytnutí určité finanční částky. Uvedenému závěru koresponduje jak znění ustanovení § 25 zákona č. 45/2013 Sb., nadepsaného jako „*Účel peněžité pomoci*“, tak znění ustanovení § 28 zákona č. 45/2013 Sb. nadepsaného „*Výše peněžité pomoci*“.

Podle ustanovení § 25 odst. 1 věty první tohoto zákona peněžitá pomoc spočívá v poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem (věta druhá tohoto ustanovení řeší pomoc těm obětem, které mají postavení oběti podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. d) tohoto zákona, což není případ žalobkyně, a upravuje konkrétní důvody poskytnutí peněžité pomoci). Peněžitá pomoc obecně tedy směřuje k tomu, aby byla oběti poskytnuta určitá finanční částka ve zhoršené sociální situaci oběti trestného činu, jejím účelem není tuto zhoršenou situaci definitivně vyřešit ani nahradit vše, co pachatel trestného činu způsobil.

Podle § 28 odst. 1 uvedeného zákona je částka peněžité pomoci omezena buď výší paušální částky, nebo výší maximálně stanovených částek v případech, kdy pomoc spočívá v úhradě prokázaných nákladů v tomto ustanovení uvedených. Výše pomoci je tedy zákonem omezena, a to jak v případě paušální částky, tak i v případech náhrady prokázaných nákladů. I to svědčí o tom, že peněžitá pomoc není plnohodnotným, resp. neomezeným plněním za pachatele, nýbrž je plněním, které má pomoci oběti trestného činu v situaci, která byla pachatelem trestného činu způsobena.

Vypořádání žalobních bodů soudem

Žalovaný v této věci rozhodl o nevyhovění žádosti žalobkyně s odkazem na ustanovení § 28 odst. 1 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb. Podle uvedeného ustanovení se peněžitá pomoc poskytne na žádost oběti uvedené v § 24 odst. 1 písm. b) v paušální částce 50.000,- Kč nebo ve výši, která představuje oběti prokázanou ztrátu na výděлку a prokázané náklady spojené s léčením, snížené o součet všech částek, které oběť z titulu náhrady škody již obdržela; peněžitá pomoc nesmí přesáhnout ve svém součtu částku 200.000,- Kč. Z uvedeného ustanovení tedy vyplývá, že peněžitou pomoc podle tohoto ustanovení lze poskytnout buď v paušální částce 50.000,- Kč, anebo ve výši, kterou oběť prokáže ve vztahu ke ztrátě na výděлку a nákladům spojeným s léčením s tím, že tato peněžitá pomoc nesmí přesáhnout částku 200.000,- Kč.

Ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb., o které se napadené rozhodnutí opírá, stanoví maximální výši peněžité pomoci, současně stanoví formu peněžité pomoci – buď paušální částku, nebo úhradu prokázaných ztrát a nákladů, jako je ztráta na výděлку, prokázané náklady spojené s léčením, odbornou péčí, jak je uvedeno pod písmeny a) až d) tohoto ustanovení.

Ustanovení § 28 zákona již neupravuje, jaké skutečnosti mohou být důvodem pro poskytnutí pomoci. Podle § 25 odst. 2 zákona se peněžitá pomoc poskytne, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví, nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně nahrazena. Z uvedeného ustanovení lze tedy dovodit, že peněžitá pomoc se poskytne v případě, kdy je oběti trestného činu způsobena buď nemajetková újma, nebo škoda na zdraví, nebo škoda vzniklá v důsledku smrti, způsobená trestným činem. Z ustanovení § 28 lze pak dovodit, že peněžitá pomoc se poskytuje i za obětí prokázanou ztrátu na výděлку a prokázané náklady spojené s léčením (§ 28 odst. 1). O nemajetkové újmě hovoří i ustanovení § 28 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb.

Z výše uvedeného vyplývá, že nelze souhlasit se stanoviskem žalovaného, že peněžitá pomoc nepřichází v úvahu v případě, kdy je požadována „náhrada nemajetkové újmy“, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného rozhodnutí, když s peněžitou pomocí v případě vzniku

nemajetkové újmy zákon výslovně počítá. Podle názoru soudu žalovaný pochybil, jestliže se ve své argumentaci omezil pouze na argumentaci ustanovením § 28 odst. 1 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb., a nepřihlédl k těm ustanovením zákona, ze kterých vyplývá, že peněžitá pomoc přichází v úvahu i v případech, kdy byla způsobena nemajetková újma. Z tohoto pohledu soud shledal důvodnou i námitku o přepjatém formalismu, neboť se žalovaný soustředil pouze na možnou formu pomoci, aniž by žalobkyni o možných formách této pomoci jednoznačně poučil.

Z obsahu spisového materiálu vyplývá, že žalobkyně byla výzvou ze dne 9. 12. 2015 vyrozuměna o zahájení řízení o podané žádosti a byla jí s odkazem ustanovení § 28 odst. 1 písm. a) a písm. b), a § 28 odstavec 2 zákona č. 45/2013 Sb., sdělena výzva, která směřovala pouze k tomu, aby žadatelka sdělila, zda se vzdává práva účasti na dokazování. Výzva, aby žalobkyně případně reagovala na možnou formu pomoci v tomto ustanovení uvedenou a eventuálně upravila svou žádost, a to jak pokud jde o konkretizaci formy požadované pomoci, tak popřípadě i pokud jde o její výši, zde však uvedena není. Nelze proto přičítat žalobkyni k tíži, že žalobkyně zůstala nečinná a neuvedla, jaké formy pomoci se domáhá, když k tomu ani vyzvána nebyla. Ani skutečnost, že zákonná zástupkyně nezletilé žadatelky je zastoupena advokátem, nezbavuje správní orgán povinnosti, aby v souladu se zásadami dobré veřejné správy nejenže poučil žadatele o možných formách pomoci, když je patrné, že žadatel žádá o peněžitou pomoc za nemajetkovou újmu, která mu byla přiznána i trestním soudem a zákon č. 45/2013 Sb. poskytnutí peněžitě pomoci v takových případech umožňuje, ale také jednoznačně vyjádřil, že požaduje přesnou specifikaci této formy.

Pokud jde o výši požadované peněžitě pomoci, je z ustanovení § 28 tohoto zákona patrné, že její výše je omezena, závisí na formě peněžitě pomoci. Výše pomoci je zákonem omezena jak v případě paušální částky, tak i v případech náhrady prokázaných ztrát či nákladů. Z logiky věci vyplývá, že částka 200.000,- Kč se vztahuje k prokázaným ztrátám nebo nákladům, když paušální částky jsou výslovně stanoveny maximální částkou.

Pokud jde o námitku žalobkyně, že je současně také obětí trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, kterým jí vznikla nemajetková újma ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. d) zákona o obětech trestných činů, a žalovaný tuto skutečnost opomenul a žádost z tohoto hlediska neposoudil, platí závěry uvedené výše obdobně. Oběti trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. d) zákona o obětech trestných činů mohou dle § 28 odst. 1 písm. d) téhož zákona žádat o částku peněžitě pomoci do maximální výše 50.000,- Kč, a to na úhradu nákladů spojených s poskytnutím odborné psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné služby zaměřené na nápravu vzniklé nemajetkové újmy. Takto vynaložené náklady je třeba přitom v žádosti uvést a k žádosti přiložit doklady prokazující jejich výši. Žalobkyně ve své žádosti vůbec o tuto peněžitou pomoc podle § 28 odst. 1 písm. d) zákona o obětech trestných činů nepožádala, nedoložila žádné náklady na uvedenou odbornou pomoc, z čehož by bylo případně možné dovozovat, že o tuto peněžitou pomoc oběť žádá. Žalovaný tak otázku přiznání této peněžitě pomoci nemohl vůbec posuzovat, neboť nemohl rozhodnout o nároku, který nebyl vůbec uplatněn. Uvedená žalobní námitka proto není důvodná.

Pokud se jedná o ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, soud se zcela ztotožňuje se závěry žalovaného, že toto ustanovení neumožňuje přiznat jiné částky peněžitě pomoci za účelem úhrady jiných nákladů, než jaké jsou vymezeny v odstavci prvním dotčeného ustanovení.

Ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů nestanovuje – jak argumentuje žalobkyně – že by se pravomocným rozsudkem přiznaná nemajetková újma přeměňovala na peněžitou pomoc (pokud přiznanou nemajetkovou újmu zcela nebo zčásti neuhradil pachatel, jako tomu je v nyní posuzované věci). Soud v tomto směru podotýká, že smyslem a účelem právní úpravy poskytování peněžitě pomoci obětem trestných činů obsažené v zákoně o obětech trestných činů není primárně odškodňování obětí trestných činů namísto pachatele, nýbrž státem poskytované finanční částky mají sloužit pro překlenutí zhoršené sociální situace oběti (viz ustanovení § 25 odst. 1 zákona), přičemž tomuto účelu koresponduje také úprava, za účelem úhrady jakých nákladů jsou finanční částky přiznávány.

Pokud má peněžitá pomoc plnit tento svůj cíl, je nezbytné, aby byla poskytnuta co nejdříve po spáchání trestného činu, v důsledku něhož oběť utrpěla škodu či nemateriální újmu. V řadě případů tak bude Ministerstvo spravedlnosti jako příslušný správní orgán rozhodovat o poskytnutí peněžitě pomoci, aniž by ještě existovalo pravomocné rozhodnutí o náhradě škody nebo nemajetkové újmy. Pokud však již takové rozhodnutí existuje, jako je tomu také v projednávaném případě, je účelné, aby z něho Ministerstvo spravedlnosti při posuzování žádosti o peněžitou pomoc vycházelo. Proto zákonodárce v ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů zakotvil, že pro účely stanovení peněžitě pomoci je takové rozhodnutí (ať již civilního nebo trestního soudu) o náhradě škody nebo nemajetkové újmy závazné.

Zcela správnou tak soud shledal argumentaci žalovaného, že ustanovení § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů slouží toliko k usnadnění a zrychlení správního řízení v případě, že již existuje pravomocný rozsudek, kterým bylo o náhradě škody nebo nemajetkové újmy rozhodnuto, a to v tom směru, že zbavuje správní orgán nutnosti zjišťovat vznik a rozsah škody či nemajetkové újmy na straně oběti. Dotčené ustanovení však neumožňuje přiznat jiné částky peněžitě pomoci, než jaké jsou vymezeny v odstavci prvním dotčeného ustanovení.

Závěr a náklady řízení

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná, proto žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 87 odst. 4 s. ř. s.). Na žalovaném bude, aby znovu posoudil žádost žalobkyně o poskytnutí peněžitě pomoci, zejména ji vyzval k tomu, aby jednoznačně uvedla požadovanou formu pomoci.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení přísluší. Náklady řízení představují odměnu za zastoupení žalobkyně advokátem a to za dva úkony právní služby po 3.100,- Kč (§ 7, § 9, § 11 vyhl. 177/1996 Sb., advokátního tarifu v platném znění – příprava a převzetí zastoupení, podání žaloby) a dvakrát režijní paušál po 300,- Kč (§ 13 vyhl. 177/1996 Sb.), celkem tedy částka 6.800,- Kč. Vzhledem k tomu, že zástupce žalobkyně doložil, že je plátcem DPH, byla v této částce přiznána daň z přidané hodnoty ve výši 21%, tj. částka 1.428,- Kč. Celkem náklady řízení představují částku 8.228,- Kč. Pro úplnost soud uvádí, že žalobkyně je ze zákona osvobozena od placení soudního poplatku (§ 11 odst. 2 písm. l) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.)

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 8. srpna 2017

JUDr. Hana V e b e r o v á ,
předsedkyně senátu